

2020 bliver et afgørende år for international klimapolitik

Af Connie Hedegaard

Topmødet i Madrid blev en fiasko. Men løsningen på vores globale udfordringer er ikke at droppe de globale klimakonferencer. Men det er op til EU at presse verdenssamfundet til at finde forpligtende løsninger. USA har desværre meldt sig ud af kampen.

Selvom 2019 på mange måder stod i klimamobiliseringens tegn, sluttede året med endnu en skuffende klimakonference.

Uanset hvor mange unge og knapt så unge mennesker, der i månederne forud havde marcheret, protesteret og appelleret, ja, så var fremskridtene ved COP25 i december 2019 i Madrid for få og for små. Det mest beskæmmende var, at det var gamle kendinge, som man stadig ikke kunne komme videre med: Diskussionen om markeder og

CO₂, slagsmålet om finansiering samt håndteringen af det, der på forhandlingslingo hedder *loss and damage* (tab og skade). Har de industrialiserede lande særlige (økonomiske) forpligtelser i forhold til de skader, som udviklingslandene allerede oplever som følge af klimaforandringer?

De små østater har dette som en mærkesag, mens de økonomisk stærke lande er særdeles betænkelige ved at påtage sig et potentielt ansvar for en hvilken som helst naturkatastrofe. *Loss and damage* er et eksempel på, hvordan de internationale forhandlinger til tider forsures af emner, der popper op, og som så skydes til hjørne med løfter om, at man skal se på det senere – hvorefter man så i årevis må slås med at håndtere det næsten umulige. På samme vis kom bestræbelsen på at

Connie Hedegaard (f. 1960) er cand.mag. i historie og litteraturvidenskab, og bestyrelsesformand for CONCITO. Hun blev første gang valgt ind i Folketinget i 1984 for Det Konservative Folkeparti. I 1990 forlod hun Folketinget for at arbejde som journalist, først på Berlingske Tidende og siden som chef for Radioavisen på DR samt vært på DR2's Deadline. I 2004 blev hun udnævnt til miljøminister og i 2007 klima- og energiminister. Fra 2010-2014 var hun EU's første klimakommissær.

holde temperaturstigningen på 1,5 grader op som forhandlingsobjekt i forløbet op til Parisaftalen, hvor man ellers tidligere havde haft 2-graders målet som rettesnor.

Mangler forhandlingskraft

Men at knaster er hårde og besværlige, er jo ikke usædvanligt i international politik og diplomati. Problemet i klimaforhandlingerne er, at der er for mange

Problemet i klimaforhandlingerne er, at der er for mange lande og interesser, der hidtil ikke har haft interesse nok i at finde holdbare kompromisser.

lande og interesser indblandet, der hidtil ikke har haft interesse nok i at finde holdbare kompromisser. Således var der i Madrid desværre ikke meget nyt under solen i forhold til hvilke lande, der især lagde kræfter i rollen som modstandere. Ingen, der har fulgt forhandlingerne i de sidste mange år, bliver forbavsede over at høre oliestaten Saudi-Arabien nævnt. Egypten. Brasilien under Jair Bolsanaro. Japan og Australien overraskede heller ikke positivt – uagtet, at sidstnævnte stod ved begyndelsen på en sommer med rekordmange skov- og buskbrande, nedbrændte huse, tab af menneskeliv og økonomiske tab i milliardklassen. Donald Trumps USA, ved verdenssamfundet desværre kun alt for godt, kan ingen regne med. Det er sørgeligt, at USA så konsekvent er ved at sætte sit moralske lederskab på verdensscenen over styr; og sigende, at ikke ét land har fulgt USA ud af Parisaftalen. At Trumps autoritet på klimaområdet er ikke-eksisterende, betyder så desværre også, at det pres, som

normalt kun USA kan lægge på Kina, er fraværende. Efter både klimakonferencen i København i 2009, hvor Kina bag efter fik en del af skylden for, at man ikke kom længere, og COP'en i Durban i 2011, hvor Kina sammen med Indien og USA blev udstillet som de fodslæbende, har Kina været påpasselig med ikke at få skylden for manglende fremskridt. Ikke mindst fordi det modarbejder Kinas geostrategiske interesse i forhold til mange sårbare udviklingslande. Så på COP'erne har Kina i den grad skruet op for public diplomacy-indsatsen og den grønne branding – men bag kulisserne i de lukkede forhandlingslokaler løfter man ikke så meget, som det bør kunne forventes af verdens nu største udleder af CO₂.

Alle skal gøre noget

Jamen, hvad så? Illustrerer de manglende fremskridt i Madrid så ikke, at verden ikke bør spilde mere tid på de store globale klimakonferencer? Fint med Paris og den overordnede ramme og retning, der blev enighed om der, men “lad os nu komme videre. COP'erne har udpillet deres rolle.”

Så enkelt er det ikke. Allerede som EU-kommissær foreslog jeg, at de store COP'er efter Paris kun burde afholdes hvert andet år. Ja, de årlige konferencer bidrager til at fastholde fokus, og de er velegnede til at mobilisere medier og masser, men det skaber også falske og uindfriele forventninger, hvis man hvert eneste år skal kunne levere store gennembrud og resultater, der kan legitimere, at titusindvis af deltagere flyver ind fra hele verden. Ved at mø-

des hvert andet år kan man stadig sikre bevågenhed, og ind imellem de store møder kunne man så eventuelt lave et årligt tematisk møde, hvor en langt mindre kreds arbejder med et konkret delelement.

Men ingen skal tro, at det ville blive nemmere at håndtere klimakrisen uden FN-sporet. Tag bare den hjemlige debat. Hvor tit hører man ikke argumentet om, at det kun betyder uendelig lidt, hvad lille Danmark, der kun er ansvarlig for 0,1 procent af de globale udledninger, gør. Det samme argument høres i Tyskland, hvor man står for 2 procent og i Polen (1 procent), og hvorfor er det lige flysektoren (2 procent), der skal holde, eller cementindustrien (8 procent).

Ikke sandt: Hvorfor er det lige os og ikke nogen andre, der skal gøre noget? Svaret er, at vi alle sammen skal gøre, hvad vi kan – og mere end i dag, hvis opgaven skal løses. Og dér hjælper det trods alt, at der er en global ramme; at både lande og virksomheder ved, at "de andre" også har forpligtet sig til at gøre noget. I en verden med global konkurrence og stadig mere globale markeder og investeringer, ja, så betyder et levende og troværdigt FN-spør noget. Kun derved kan vi komme fri af det, jeg kalder "After You, Sir"-legen, hvor USA først vil handle, når kineserne gør det – "After You, Sir" – og verdens største udleder Kina omvendt først vil handle efter den historisk største udleder USA, "After You, Sir". Det var denne skruestik, verden endelig kom fri af, da præsident Barack Obama i sin anden embedsperiode for alvor engagerede sig og sin administration i

tætte forhandlinger med den kinesiske ledelse, så verden i kombination med EU's lederskab, når det gjaldt konkrete mål og reduktioner, fik banet vejen for Parisaftalen.

Det er fint, at mange er begyndt at rykke klimamæssigt. Men det er forkert at fremstille det som om, at erhvervene og byerne rykker helt uafhængigt af nationerne og FN. Altså helt uafhængigt af det overordnede politiske niveau. Jo, der kan findes få enkeltstående, idealistiske eksempler; men hovedreglen er, at de lokale aktører først for alvor rykker, når de er presset til det. Fordi landet eller regionen (for eksempel EU) har forpligtet sig til at rykke, begynder der at blive sat delmål og sektormål og standarder, som så begynder at forplante sig ned gennem samfundets strukturer: Hvordan leverer vi på de fine ord? Hvordan viser vi borgere, NGO'er og civilsamfund, at vi sætter magt og handling bag ordene? Hvordan kan vi som virksomheder vise, at vi ikke bare snakker og brander os grønt, men rent faktisk går fra at være en del af problemet til at være en del af løsningen?

EU bør træde i karakter

Hvis Donald Trump genvælges som USA's præsident, er det farligt for den fortsatte internationale klimakamp – med mindre EU udvider sit hjemlige lederskab med grøn omstilling, Green Deal og sit lederskab i forhandlingerne til også at omfatte et reelt stærkt klimadiplomati på alle niveauer, og ikke mindst i forhold til Kina og Indien. EU har allerede spillet en vigtig rolle i forhold til, at Kina nu opbygger et landsdækkende

kvotesystem for handel med og dermed prissætning af CO₂. Men der skal meget mere til. EU skal bruge alle sine diplomatiske muskler for at få Kina til at forpligte sig mere i de internationale forhandlinger. Hvis ikke Indien og Kina spiller reelt med, er det særdeles svært at se, at næste års klimakonference i Glasgow (COP26) på en meningsfyldt måde kan levere på Parisaftalen, som jo stadig kun er en ramme, der venter på at blive fyldt ud. Til gengæld er der geostrategiske interessante perspektiver for både EU og COP-værten Storbritannien og premierminister Boris Johnson i at vise, hvad vi sammen formår, når vi ikke bare selv leverer gode eksempler til efterfølgelse i forhold til reduktioner og reel omstilling, men at vi også vil ofre udenrigspolitisk kapital på at lægge pres på nogle af verdens andre store udledere.

Klimaet er et oplagt område, hvor EU kunne træde stærkere i karakter udenrigspolitisk. De næste store slagsmål kommer blandt andet til at handle om klima og handel. Skal der for eksempel lægges told på varer fra lande, der ikke lever op til sit klimaansvar? EU-Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, har lagt op til det, men rent faktisk at begive sig ud ad den vej, for eksempel ved at adressere nogle af de mest CO₂-udledende sektorer –

stål, cement og aluminium – vil kræve udenrigspolitisk mod. Det samme med regulering af fly- og skibstransport. Er EU rede til for alvor at lægge arm om disse to internationale transportformer i ICAO (International Civil Aviation

EU skal bruge alle sine diplomatiske muskler for at få Kina til at forpligte sig mere i de internationale forhandlinger.

Organisation) og IMO (International Maritime Organization)? Altså, så man også tør stå fast, når USA, Kina og andre vil forsøge at udvande og underminere, og tidligere ikke har holdt sig for gode til at true med bål og brand og økonomiske repressalier. Og hvad med det nye silkevejsprojekt? Kina gør meget fornuftigt hjemme i Kina – men samtidig låser 'Belt and Road'-initiativet en lang, lang række af lande uden for Kina til så stor kulafhængighed mange årtier frem, at det opvejer andres ambitiøse klimaindsats. Er det noget, EU reelt vil bruge politisk kapital på at forsøge at ændre?

2020 bliver på mange måder afgørende for international klimapolitik. Den amerikanske administration kommer ikke til at trække klimalæsset. Tør, vil og kan EU udfylde tomrummet?

